

Manželství stran bylo rozvedeno od stolu a lože z viny obou stran a to z převážné viny manželčiny. Žalobě manželky o placení výživného vyhověl procesní soud první stolice potud, že jí přiznal výživné 200 Kč měsíčně. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

D ů v o d y:

Podle dvorního dekretu ze dne 4. května 1841, čís. 531 sb. z. s. nepřísluší zpravidla manželce, z oboustranné viny rozvedené nárok na slušnou výživu. Jest však zůstaveno soudci, by k její žádosti případ k případu s ohledem na všechny okolnosti a důvody slušnosti pro ni mluvící přiměl výjimečně manžela, by manželce poskytoval slušnou výživu. Jak již nejvyšší soud uznal ve svém rozhodnutí čís. 2428 sb. n. s., na něž se tuto poukazuje, nerozumí se slovem slušná výživa, použitým v tomto dekretu, úplná výživa, o níž mluví § 91 obč. zák., nýbrž výživa výjimečná, při jejímž vymezení jsou směrodatny důvody slušnosti a veřejnoprávní ohledy, by manželka nepadla na obtíž veřejné dobročinnosti nebo domovské obci. Nižší soudy řídily se při stanovení této vyživovací povinnosti i její výše zásadami ve zmíněném dvor. dekretu předepsanými, uvážily zejména, že manželství bylo rozvedeno z viny obou stran, avšak z převážné viny manželky, vzaly však zřetel k tomu, že je nemocnou, takže je častěji na cizí pomoc odkázána, jakož i s druhé strany, že nemocen jest i žalovaný, nemůže se pohybovati, že však má stálý příjem měsíční 1295 Kč 25 h, z něhož přispívá pouze na výživu dcery 100 Kč měsíčně, kdežto žalobkyně příjmu vůbec nemá a nemoc ji ve výdělečné činnosti omezuje. Uváživše všechny tyto okolnosti, uznaly nižší soudy, že jsou zde po rozumu zmíněného dvorského dekretu zvláštní okolnosti, odůvodňující mimořádně její nárok na slušnou výživu, a nejvyšší soud sdílí jich právní názor a shledává proto nárok žalobkyně na slušnou výživu proti manželovi za odůvodněný a vzhledem k jeho a jejím majetkovým poměrům výživné 200 Kč měsíčně úplně přiměřeným.

Čís. 7157.

Daň z obrátu (zákon ze dne 21. prosince 1923, čís. 268 sb. z. a n.).

Doložka v dodací smlouvě, že daň z obrátu jest již v cenách započítána, znamená, že co do kvoty na tuto daň vypadající byla cena umluvena jen za předpokladu, že dodatel bude museti daň z obrátu zaplatiti. Odpadla-li povinnost k placení této daně vzhledem k § 4 (17) zákona, jest kupitel (erár) oprávněn zadržeti si příslušnou část kupní ceny.

(Rozh. ze dne 15. června 1927, Rv II 153/27.)

Žalobce dodal žalovanému eráru železniční pražce na základě tří smluv (ze dne 9. března 1923, 14. ledna 1924 a 14. června 1924),

v nichž bylo ustanoveno, že se ceny rozumějí včetně daně z obratu (prvá smlouva), že daň z obratu jest již v cenách započítána (druhá smlouva), že daň z obratu jest již v cenách započítána, bude však zadržena až do vydání prováděcího nařízení k zákonu o dani z obratu (třetí smlouva). Za dodávky z těchto smluv, provedené vesměs v roce 1924, účtoval žalobce žalovanému eráru smluvené ceny, avšak žalovaný erár nevyplatil žalobci celé účtované kupní ceny, nýbrž srazil si příslušnou část vzhledem k tomu, že mezi tím nastalo osvobození dodávek státním podnikům od daně z obratu. Žalobě o zaplacení odpočtených částek vyhověl procesní soud první stolice jen ohledně srážky z dodávek podle smlouvy ze dne 14. ledna 1924. Důvod y: Pokud se týče srážky 4.778 Kč 73 h na dodávky podle smlouvy ze 14. června 1924, byla tato oprávněna, poněvadž strany již v této smlouvě pomýšlely na to, že podle mezi tím vydaného zákona ze dne 21. prosince 1923, čís. 268 sb. z. a n. a k tomu očekávaného prováděcího nařízení budou asi dodávky státním drahám osvobozeny od daně z obratu, pročež si čsl. železniční erár ve smlouvě vyhradil, že daň z obratu bude jím zadržena až do vydání prováděcího nařízení k zákonu o dani z obratu, což při rozumném výkladu podle čl. 278 obch. zák. a § 914 obč. zák. mohlo mít jen ten smysl, že erár bude oprávněn z jednotně smluvené ceny sraziti si 2% daň z obratu, budou-li dodávky z této smlouvy v očekávaném prováděcím nařízení osvobozeny od daně z obratu. K tomu skutečně došlo, jakž vychází ze zprávy ministerstva financí ze dne 22. září 1926. Když tedy podmínka ta se splnila, byl železniční erár podle smlouvy oprávněn sraziti si peníz připadající na daň z obratu. Taktéž odůvodněna byla srážka při dodávkách podle smlouvy ze dne 9. března 1923 1.644 Kč 02 h, neboť na tyto dodávky vztahuje se ustanovení § 49 zákona ze dne 21. prosince 1923, čís. 268 sb. z. a n., pokud se týče prováděcího nařízení ze dne 4. července 1924, čís. 156 sb. z. a n. Podle těchto předpisů jest příjemce dodávek před 1. lednem 1924 smluvených, provedených však po 31. prosinci 1923, oprávněn žádati na dodavatelí poměrnou srážku daňovou z úplaty na dodávku, jde-li o dodávku, kterou tento zákon dani nepodrobuje. Jak ze svrchu citované zprávy ministerstva financí na jevo vychází, nastal zde tento případ, smlouva ujednána byla před 1. lednem 1924, dodávky však provedeny byly až v roce 1924 a tyto dodávky podle výnosů ministerstva financí byly proti dřívějším předpisům osvobozeny od daně z obratu. Jinak však má se věc u dodávek podle smlouvy ze dne 14. ledna 1924, na něž vztahují se srážky 66.724 Kč 12 h a 3.767 Kč 48 h. Zde neplatí ustanovení § 49 zákona o dani z obratu, poněvadž předpis ten vztahuje se podle svého doslovu výhradně na dodávky smluvené před 1. lednem 1924, nikoliv však na dodávky ze smluv ujednaných po 31. prosinci 1923. Jiného výkladu ustanovení to nepřipouští podle § 6 obč. zák., neboť zákon ze dne 21. prosince 1923 byl vydán dne 31. prosince 1923 a zmiňuje se již v § 4 čís. 17 o tom, že nejsou dani z obratu podrobeny dodávky pro stát nebo pro takové státní podniky, které nenáležejí k podnikům spravovaným podle zásad obchodního hospodaření. Čsl. státní dráhy byly teprve vládními nařízeními ze dne

25. září 1924, čís. 206 sb. z. a n. prohlášeny za podniky spravované podle zásad obchodního hospodaření a předpokládal zajisté zákonodárce, že v době po vydání zákona o dani z obratu, tedy při smlouvách ujednaných po 31. prosinci 1923 bude věcí železničního eráru, by smlouvy ty přizpůsobil novému předpisu § 4 čís. 17, pročež pro takové smlouvy nebylo třeba vydati předpis obdobný ustanovení § 49 zák. o dani z obratu. Když tedy železniční erár ve smlouvě ze dne 14. ledna 1924 neučinil si podobnou výhradu ohledně daně z obratu jako ve smlouvě ze dne 14. června 1924 a spokojil se s tím, že smluvil kupní smlouvu za pražce za určité ceny, v nichž »daň z obratu měla již býti započítána«, nemělo toto ujednání jiného významu, než že ve smyslu §u 12 zákona o dani z obratu mělo se jednati o úplatu jednotně stanovenou, takže žalobce nesměl již případnou daň z obratu zvlášť účtovat. Jiného významu toto ujednání nemělo. Nemůže ani býti řeči o obohacení na straně žalobcově. Jeho věcí bylo, by si kalkuloval prodejní cenu tak, by v ní došel také úhrady pro případnou daň z obratu. Tato kalkulační položka jest jen jednou ze složek, na nichž kalkulace celkové ceny spočívá, a nese prodatel risiko případné ztráty, když se jeho kalkulace při té neb oné složce dodatečně objeví býti nesprávnou, naopak jest jeho ziskem, podaří-li se mu z jakýchkoliv příčin stlačití některou z jednotlivých kalkulačních složek. Bylo tudíž žalobní žádosti vyhověti jen ohledně srážek při dodávkách podle smlouvy ze dne 14. ledna 1924, jež činí 70.491 Kč 53 h, ohledně dalšího peníze však žalobu zamítnouti. O d v o l a c í s o u d k odvolání žalovaného zamítl žalobu zcela. D ů v o d y: Nesporným jest, že smlouva měla ustanovení, že daň z obratu jest již v cenách započítána. Toto jasné znění nepřipouští jiného výkladu, než že žalobce měl za dodané práce obdržeti kupní cenu v pravém slova smyslu a daň z obratu, kterou podle § 12 zákona o dani z obratu mohl přesunouti na odběratele. Bylo tedy úmyslem stran, že žalobce může požadovati onu část kupní ceny, kterou měla mu býti hrazena daň z obratu, jen tehdy, když bude povinen daň tu platiti, zejména ano v době smlouvy nebylo jisto, zda dodávka jest osvobozena od daně ve smyslu §u 4 čís. 17 zákona o dani z obratu. Jinak nebylo by mělo smyslu, ustanovení to vůbec do smlouvy pojímati. Vzhledem k tomu bylo zbytečným, by si žalovaný erár učinil výhradu, jak první soud míní. Také z toho, že si žalovaný i v pozdější smlouvě onu výhradu učinil, nelze vyvozovati, že ono ustanovení mělo jiný smysl. Neboť tak se mohlo státi z opatrnosti, zejména též proto, by žalovaný nemusil onu část kupní ceny žalobci vyplatiti, třeba byla splatnou, pokud nebude jisto, že dodávka jest od daně osvobozena. Na tom nemění ničeho okolnost, že šlo tu podle § 12 onoho zákona o úplatu jednotně stanovenou a že žalobce nesměl již případnou daň zvlášť účtovat. Neboť výše daně byla dle zákona pevnou, takže i když nebyla zvlášť účtována, obě strany její výši znáti musily. Ať byla daň zúčtována zvlášť, nebo ne, šlo vždy podle § 12 o její přesunutí. Když tedy podle sdělení min. fin. z 22. září 1926 dodávky pražců pro ředitelství státních drah provedené v roce 1924 byly osvobozeny od daně z obratu a žalobce nemá tedy povinnosti, daň tu platiti, nemůže také dle shora

uvedené smlouvy část připadající na daň z obratu, jejíž výše není spornou, dle § 1062 obč. zák. požadovati. Dle hořejších vývodů nemohl také žalobce počítati s tím, že úhrada daně z obratu jest kalkulační položkou, když dle smlouvy měl nárok na ni jen, kdyby ji byl musil sám platiti. O obohacení v souzeném případě nejde z toho jednoduchého důvodu, že žalobce ještě nic proti smlouvě skutečně neobdržel. Okolnost, že žalovaný erár, ač žalobce se proti srážce z obratu ohradil, přijal další dodávku, jest bez významu, poněvadž tím nedal ve smyslu §u 863 obč. zák. na jevo, že ohrazení to uznává, nýbrž že trvá na plnění ve smyslu smlouvy.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

K dovolání jest rozhodnouti jen o té jediné sporné právní otázce, jak po právní stránce vyložiti jest smysl o význam smluvní doložky, zda totiž daň z obratu byla samostatnou složkou ku kupní ceně pouze připočtenou, kterou podle smlouvy bylo platiti jen tehdy, kdyby byl žalobce sám povinen ji zaplatiti, či zda byla jen vedle ostatních pouhou kalkulační složkou pro stanovení kupní ceny, již nelze od kupní ceny odlišovati jako její část podmíněnou tím, že dodatel skutečně také splní a splnění musí tuto daňovou povinnost. Žalobce hledí obhájeti názor druhý, tvrdě, že přes doslov této doložky byla cena kupní stanovena pevně a bezvýhradně a že doložka měla a má pouze ten smysl, že žalobce jakožto dodatel nebyl oprávněn, jak by mu jinak podle zákona (§ 12 zák. z 21. prosince 1923, čís. 268 sb. z. a n.) příslušelo, daň z obratu zvlášť účtovati. K opodstatnění tohoto názoru poukazuje obdobou na to, že také při dodacích smlouvách, při nichž se prodávatel zavazuje k dodání zboží s obalem, zboží vycleněného nebo do určitého místa dodání frankovaného, jde jen o pouhé kalkulační složky, které jdou na nebezpečí (to je škodu nebo prospěch prodávatele) a nejsou závislými na tom, zda prodávateli z toho skutečně vzejde výdaj do ceny zaúčtovaný čili nic. Nejvyšší soud neshledává důvodu odchýliti se od názoru soudu odvolacího. Položky, které dovolatel obdobou uvádí, jsou podstatně odlišné povahy od daně z obratu, neboť jsou vesměs výlohami, které souvisejí s uskutečněním dodávky a se splněním smlouvy a které tedy splývají s úplatou za dodávku samu, tvoříce její kalkulační složku. Naproti tomu není tak při dani z obratu. Podle § 11 cit. zák. vzniká povinnost k placení této daně zpravidla provedením dodávky a nárok státu lze uplatniti zásadně teprve v době placení. Podle § 18 shora cit. zák. může býti odpočtena z daňového přiznání daň z obratu, byla-li úplata dani podléhající zcela nebo z části v daňovém období vrácena na př. následkem zrušení obchodu nebo povolení slevy. Daň z obratu je tedy samostatnou dávkou, mající k dodávce vztah potud, že uskutečněním dodávky vzbudí dodávce povinnost k jejímu zaplacení. § 12 dovoluje, by podnikatel daň, k jejímuž zaplacení jest povinen, přesunul na druhého smluvníka; není-li jiné úmluvy, smí příjemce dodávky předpokládati, že v úplatě jednotně stanovené je již zahrnuta i daň

z obratu. Podle § 49 (5) jest dodatel z dodávek tam blíže dotčených oprávněn příjemci dodávky zvýšení daně mezitím nastalé zvlášť účtovat a cenu o ně zvýšiti. Podle § 49 (6) jest zase příjemce dodávky při dodávkách tam dotčených oprávněn požadovati na svém dodateli poměrnou srážku daně z úplaty za dodávku, stanovil-li nový zákon na ni sazbu nižší anebo vyjmul-li ji vůbec z povinnosti daňové. Z těchto ustanovení plyne, že zákon daň z obratu, i když není v ceně zvlášť a výslovně vyjádřena, odlišuje od vlastní úplaty a že stanoví zásadu, že dodatel může ji přesunouti na druhou stranu, avšak jen v té částce, již je sám povinen platiti, a že má příjemci dodávky vrátiti obohacení, platil-li následkem nižší sazby méně nebo neplatil-li pro vyjmutí z daňové povinnosti ničeho. Zákon tedy takto jasně stanoví, že dodavatel může si z tohoto důvodu z úplaty podržeti jen to, co sám na dani z obratu platil, pokud se týče platiti povinen byl. Soud odvolací vykládá zcela správně smysl a význam smluvní doložky. Obrat, že daň z obratu je už v cenách započítána, nezanechává nižádné pochybnosti o tom, že tím mělo býti a bylo zvlášť vyjádřeno, že žalobce si ku vlastní úplatě (kupní ceně) připočítal již daň z obratu v zákonné sazbě, o které strany předpokládaly, že ji bude museti z dodávky zaplatiti. Žalovaný erár měl tedy v této jednotně vyjádřené ceně platiti jednak kupní cenu za onu dodávku, zároveň však nahraditi žalobci též daň z obratu do ní započítanou. Nelze dáti za pravdu dovolateli, že žalovaný erár měl si v té příčině učiniti výhradu jasnější, podobnou té, kterou si učinil v dodávce ze dne 14. června 1924, a že, neučiniv tak, musí nésti následky svého opomenutí. Výhrada ona úplně stačí, jest zcela jasná a zřetelná, vyjadřujíc, že do ceny je vpočtena daň z obratu a že tedy cena záleží ze součtu vlastní úplaty a daně z obratu na ni připadající. Doložkou tou jest tedy též dosti zřetelně vyjádřeno, že co do kvoty na tuto daň vypadající byla cena umluvena jenom za toho předpokladu, že žalobce daň z obratu také bude museti zaplatiti. Touto doložkou se žalující erár dostatečně zajistil nejenom proto, že mu daň z obratu nemohla býti zvláště započítána, nýbrž také proto, že mohl učiniti z ní poměrnou srážku, když následkem nového zákona povinnost k placení daně v příčině této dodávky odpadla, a bylo by onu námitku dovolatelovu obrátiti spíše proti němu, že totiž on nese důsledky toho, když se vhodně volenou doložkou proti srážce úplaty o kvotu daně nezajistil. Konečně přichází v úvahu i ten další zřetel, že osvobození dodávek pro stát nebo státní podniky, jež bylo podle § 4 položka 17 cit. zák. uzákoněno, stalo se za tím zřejmým účelem, by stát, pokud se týče státní podniky nemusely zapravovati daň z obratu, tedy zřejmě ve prospěch státu, pokud se týče státních podniků, takže již z tohoto důvodu jeví se podle zákona plně ospravedlněným, by vzhledem na doslov doložky výhoda z toho vzešlá byla počítána k dobru žalovanému eráru.

Čís. 7158.

Pro pojem »nepatrné« věci ve smyslu § 501 c. ř. s. a § 517, poslední odstavec c. ř. s. jest nerozhodno, zda nárok, o němž mají vyšší soudy